

kívül nagy mennyiségű állatcsont, néhány csonteszköz és csiszolt kőeszköz, orsógombok, néhány hegedű alakú idol (többsége az 1715. gödörkomplexum ÉNy-i részéből), kevés bronztöredék került elő. Az egyik ÉK–DNy-i irányba futó árokban öt emberi csontvázat találtunk. A vázak helyzete változó volt, a zsugorított, oldalra fektetett mellett háton, vagy a hasán fekvő, kicsavart kezű-lábú is került elő. A bronzkori jelenségek egy részében, néha a mészbetétes kerámiatöredékek mellett már késő bronzkorra utaló leletanyag is megjelent. A lelőhely DNy-i részén (az 1884. földút D-i végében) kelta leletanyag, kerámia mellett üveg karperec töredéke került elő méhkas alakú tárológödörből.

A főpálya D-i részén egy magányos 4–6 sz.-i Ny–K-i tájolású sírt találtunk csontfésű és bronzcsat melléklettel.

A főpálya É-i felében szórtan néhány *népvándorlás kori*, valószínűleg avar, nyújtott, háton fekvő, vázas sír is található. Mellékletként vascsat, vaskés, bronz karperec, gyöngyök, egy bronzcsipesz került elő belőlük.

A főpálya Ny-i részén egy kb. 30 m széles sávban, egy *honfoglalás kori* temető NyÉNy–KDK-i tájolású sírjai (128) sorokat alkotva jelentkeztek. Az emberi vázakat egészen sekélyen találtuk, nagyobb részük a humuszban, szubhumuszban helyezkedett el, emiatt a vázak sérültek, egyes részeik a helyükről elmozdultak. Jelen-tős a csecsemő-, ill. gyermeksírok száma, néha felnőtt mellé vagy alá/felé temetve. Szegény, köznapi temető viszonylag kevés melléklettel; főleg bronz, ritkábban ezüst hajkarikák, karperecek és gyűrűk, néhány ruha- és csizmaveret, vaskés, bőrlukasztó vasár és gyöngyök található a sírokban. Az egyik női sírban aranyozott csüngős és kerek ruhaveretek sorakoztak a nyakrésznél.

Munkatársak: Szabó Sándor, Gecse Tamás, Présel Ferenc Tamás, Vigh Attila, Fenyvesi Anita, Linzembold Csongor technikusok. A geodéziai felmérést a Meridián Kft. végezte.

VOICSEK VANDA

294. Látrány határa

(Somogy megye) R, B, Ró, Kk

2009. június 25-én a Dél-balatoni szennyvízrendszer kiépítése előtt hatástanulmány készítése céljából terep-bejárást folytattunk a tervezett nyomvonalon.

Felső-mező (KÖH 71923): Balatonlellétől DK-re, a halastó előtt, az úttól D-re két helyen is cserepeket gyűjtöttünk, a rossz megfigyelési körülmények ellenére is. A két lelőhelyrészt csak egy sáv gyümölcsös választja el egymástól, ezért egy lelőhelynek tekintjük.

Köves-alja (KÖH 72009): A Látránytól ÉK-re lévő területen, 500 m hosszan bejárható kukoricában észleltük a lelőhelyet. Nagyobb mennyiségű kerámiát találtunk, közte őskori (badeni és urnamezős), sok római kori és késő középkori töredéket.

Munkatárs: Nyári Zsolt.

MOLNÁR ISTVÁN

295. Lengyeltóti, Rice-pusztá (KÖH 69879)

(Somogy megye) R

2009. július 13-án régészeti felügyelet során 3 rézkori objektumot figyeltünk meg a gázárókban. Az 1. sz. objektum K-i felét tudtuk feltárni. A tárológödör formája nem megállapítható, eredetileg kerek lehetett, fala meredek, alja egyenetlen. Bütykös fazéktöredékek, kihajló, egyenes peremtöredék, kevés vékony és vastag falú oldaltöredék, kevés kötötredék, nagyon sok állatcsont, egy kagylótöredék mellett ép rézkés került elő belőle.

Munkatárs: Nyári Zsolt.

NÉMETH PÉTER GERGELY

296. Letkés, Ipoly-meder

(KÖH 70113)

(Pest megye) Ú

2009. augusztus 3-án vízitúrázás közben bődönhajót találtak az Ipoly egyik zátonyán. Időközben az emelkedő víz a hajót elmozdította, így a Börzsöny Múzeum Baráti Körének tagjai haladéktalanul a jobb part közelébe húzták a hajót, és kövekkel lesúlyozták. A biztonság kedvéért egy vaskaróhoz is kikötötték.

Szeptember 3-án megvizsgáltam a hajó környezetét. Mintegy 50 m-es szakaszon átfésültük a partot és a medret is. Másik hajót, leletet nem találtunk. A lelőhely egy gázló, amelyen alacsony vízálláskor csupán térdig ér a folyó. A hajó első felbukkanási helye a zátony teteje volt, a magyar oldalon. Mivel ez a helyszín könnyen belátható a partról és a víz felől is, valószínűleg nem ez az eredeti lelőhely, csupán a nyári áradás hozta ide a hajót valahonnan feljebből (mivel több zátony is van az Ipolyon, valószínűleg pár száz méteres távolságról lehet szó).

A hajó 5 m hosszú, kb. 50 cm széles, 30 cm magas, egyetlen tölgyből faragták ki. Alja és oldalfalai egyenesek. Keresztmetszete eredetileg négyszögletes volt. Az oldalfalak elvékonyodottak, és a legtöbb helyen csupán pár centiméter magasak. Ez a hajó leginkább veszélyeztetett része. A testet két borda merevítette, melyeket a rönk eredeti anyagából hagytak meg. Javításnak, szögelesnek, csapolásnak nem találtuk nyomát. A szögletes keresztmetszet arra utal, hogy a deszkaladikok formája hatással volt a készítőre, tehát nem az őskorban kell keresnünk a párhuzamait.

A szemle során dr. Grynaeus András mintát fűrt a fából. Még a szemle estéjén megkaptuk az eredményt, mely szerint a fa kivágásának legkorábbi lehetséges időpontja 1698. A hajót tehát valószínűleg a 18. sz. elején készítették és használták. Így feltételezhető, hogy régészeti korú lelet.

A hajót a figyelemnek és a folyónak is erősen kitett helyéről a part melletti, egy kevésbé jól látható területen lévő helyszínre helyeztük át. Kövekkel lesúlyoztuk, kötéllal kikötöttük. Mivel másodlagos helyzetben került elő, ezzel nem bolygattunk régészeti összefüggést, a lelet

fennmaradása szempontjából azonban ez volt az első szükséges lépés.

Október 5-én tapasztaltuk, hogy valaki elvágta a kötelet, kidobálta a köveket és elkezdte bevonszolni a roncsot a meder felé. A maradványokat a Baráti kör segítségével még aznap kiemeltük, ideiglenesen a szobi Tüzép-telepen helyeztük el, ahol őrizték. Másnap a „Dajcs” nevű, Szob melletti bányatóhoz vittük, ahol egy sík, kellően mély, a parttól nem távol eső részt kiválasztva elsüllyesztettük. Amíg a konzerválás feltételei megteremtődnek, ezen a helyen biztonságban van a hajó.

TÓTH JÁNOS ATTILA

297. Lickóvadás, Kislickői-dűlő (KÖH 37908)

(Zala megye) Ő

A Nagylengyel V–VI. blokk EOR művelés területét érintően (Ormándlak, Pálfiszeg, Gombosszeg, Lickóvadás, Petrikeresztúr) a Zala Megyei Múzeumok Igazgatósága örökségvédelmi hatástanulmányt készített, melynek részeként terepbejárást végeztünk. A beruházást hozzávetőleg 4,5 km átmérőjű körben, összesen 14 km hosszan tervezik. A közel kéttucat kút az É–D-i irányú Gellénházi- és Cserta-patak közé, lényegében a Nagylengyeli-patak két oldalára esik, Ormándlak belterületére és a szomszédos falvak határába.

A 2009 májusában elvégzett terepbejárásunk a tervezett nyomvonalon a részleges beépítettség és a növénytakaró miatt nem lehetett teljes. A korábbi kutatások és az adattári adatok alapján a területen nyilvántartott 7, többségében É–D-i hossz tengelyű, hét különböző korszakba tartozó régészeti lelőhely közül három tudtunk leletanyagot gyűjteni, köztük a Kislickői-dűlőn, melynek kiterjedését is sikerült korrigálnunk.

Munkatárs: Császár Renáta, Simmer Livia.

STRAUB PÉTER

298. Lövő, Várhely (KÖH 46979)

(Győr-Moson-Sopron megye) Ő, Kö

A Lövő határában tervezett szélerőműpark építése miatt szükségessé vált terepbejárást 2009. május 4–5-én végeztük. A teljes mértékben mezőgazdaságilag művelt területen, a már ismert régészeti lelőhelyen őskori és középkori töredékeket gyűjtöttünk.

Munkatársak: Hetesi Szilvia, Koller Melinda régész, Hrivnák Péter Pál régésztechnikus.

FEKETE CSANÁD

299. Ludányhalászi, Söderbánya (KÖH 32128)

(Nógrád megye) B, Szk

2009. április 16. és május 15. között az Nemzeti Kulturális Alap támogatásával feltárást végeztünk a település

határában található sóderbánya területén. A szelvény igazodott a 2006-ban és 2007-ben folyt kutatás szelvényeihez. A mintegy 1200 m²-nyi területen újabb késő bronzkori és szkíta településobjektumokat tártunk fel. Ezzel a három ásatási szezonban feltárt terület nagysága eléri a 6500 m²-t.

A késő bronzkori objektumok közül több gödör, igen gazdag leletanyaggal. Kiemelt fontosságú darabjai között kell megemlítenünk több bronzból készült szakállas nyílhegyet, agyag kocsikerékmodellt, valamint egy díszített ember alakú idolt.

A szkíta telep jelenségei a korábbi években feltárt objektumokhoz hasonlóak. A házak egy része földbe mélyített ovális vagy kerek alaprajzú, ezekben tapasztott agyagpadlót egy esetben sem találtunk. Néhány házban a tető szerkezetét tartó oszlopok nyomait sem tudtuk megfigyelni. Egy sekélyebb ovális alaprajzú ház omladékát is feltártuk, az omladék között több kisebb, egybefüggő tapasztást dokumentáltunk. A település másik jellemző háztípusa a 2 sorban 3-3 cölöpön álló épület. A két eltérő háztípus egyikében sem találtunk tűzhelyre utaló nyomokat. A három ásatási idényben összesen 10 ház maradványait és gazdag leletanyagát dokumentáltuk, ezzel vidékünkön ez tekinthető a legnagyobb hasonló korú, (részben) feltárt településnek.

A szkíta leletanyag jellemzően kézzel formált kerámiából áll, az állatcsontok a savanyú kémhatású talaj miatt nagyon rossz megtartásúak. A kisleletek közül érdemes megemlítenünk több jó állapotban megmaradt vaskést, orsógombot, valamint egy szűrőedény töredékeit.

Munkatárs: Veres Péter Gábor technikus.

GUBA SZILVIA

300. Lukácsháza, Gyalogúti-dűlő (KÖH 42097)

(Vas megye) U, R, B, V, LT, A, Á

2009. szeptember 21. és október 22. között megelőző feltárást végeztünk a tervezett árvízcsúcs-csökkentő tározó területére eső lelőhelyen, a 077. hrsz. telken. A lehumuszolt terület 18 523 m² volt.

A feltárássra kijelölt terület a település belterületének É-i részénél helyezkedett el. A 87. sz., Kőszeg-felé vezető műút és a Gyöngyös patak által határolt területen, egy É–D-i irányú, a környezetéből néhány méterrel kiemelkedő teraszon. A feltárási terület a majdani töltés (gát) teljes szélességét felölelve, mintegy 350 m hosszan elnyúló terület volt. 2008 októberében a Basticz Zoltán által vezetett próbafeltárást során őskori és Árpád-kori telepjelenségek kerültek elő.

Feltárássunk során 182 stratigráfiai számot osztottunk ki, melyek 144 objektumot alkottak. A felület É-i felén régészeti jelenségeket nehezen lehetett megfigyelni, a kézi nyelés során szórványosan őskori jellegű kerámiadarabok kerültek elő. A terület egy szárazabb, megtelepedésre alkalmas periódusának emléke lehet egy